

Besturen zonder bestuur

Discussie-bijdrage

Voor tal van verenigingen en stichtingen is het moeilijk geworden om bestuursleden te vinden die de organisatie dragen en het bestuurlijke werk duurzaam willen verrichten. Ik heb het hier over bestuursleden die hun taak (grotendeels) als vrijwilliger verrichten. Er zijn allerlei demografische, maatschappelijke, psychologische en medische punten te noemen, die dit effect langzaam maar zeker veroorzaken. Maar ik laat deze kwestie buiten beschouwing. Is er een alternatief voor het traditionele bestuur met een voorzitter, een secretaris, een penningmeester en enkele leden, deze functies begeleid met statuten en een huishoudelijk reglement. Bij verenigingen zijn de verplichte ledenvergaderingen vaak een bron van zorg. Als de Stichting of vereniging een periodiek uitgeeft dan is de verhouding tussen een (onafhankelijke) redactie en bestuur een punt van aandacht. Maar je moet wel mensen hebben die willen besturen.

Tegenover de klassieke bestuursvormen staan moderne. Bijvoorbeeld: een initiatiefnemer roept via een app mensen met een terreinvoertuig op om mee te doen aan een tocht van 120 kilometer waarin lange trajecten door natuurgebieden zijn opgenomen en hier en daar de slagbommen van paardenpaden met de KZ verwijderd zijn. Per deelnemer 25 euro overmaken met een codenaam. Drie uren voor aanvang van de tocht krijgt de deelnemer bericht waar gestart wordt. Terugboeking van het deelnamebedrag is niet mogelijk. Na afloop gezellig samenzijn op een plaats die tijdens de tocht bekend wordt gemaakt. Voor deze moderne vorm van bestuur is dus alleen maar een initiatiefnemer nodig is. Omdat de initiatiefnemer belang heeft bij een geslaagd event, gaat het vrijwel nooit mis.

Zouden we deze manier van werken een formeel karakter willen geven, zoals inschrijving bij de Kamer van koophandel, dan kan de initiatiefnemer als bestuur (der) worden aangemerkt. Statuten zijn rijkelijk overbodig en een huishoudelijk reglement ook, want er wordt nooit vergaderd. Op de website kan natuurlijk wel de wijze van werken en het vereiste gedrag van de deelnemers als spelregels ingevoegd kunnen worden. Transparantie is nu eenmaal een basaal kenmerk van deze wijze van besturen.

Criminelen zullen deze werkwijze alleen maar kiezen als ze een drugsverslaafde kunnen gebruiken als pseudo-initiatiefnemer. De criminelen strijken de beoogde winst op en de katvanger wordt gekort op zijn uitkering. Daar staat tegenover dat zij of hij steeds uit de brand geholpen wordt als dat nodig is en er sprake is van loyaal en solidair gedrag naar de uiteraard onbekende leiding. Het Nederlandse beleid ten aanzien van motorclubs is op dit punt wel een aderlating. Het gratis handhaven van de openbare orde bij processies, andere wijkfeesten en plechtigheden krijgt daardoor wel een knauw. Deze vorm van besturen is beslist incident-bestendig en duurzaam omdat gewenste gelden altijd gewoon beschikbaar zijn. Ook het invullen van formulieren - bij voorkeur via internet - is hier niet nodig.

Is er een maatschappelijk verantwoorde middenweg? Dat is inderdaad de vraag waar het hier op aankomt. Dat voor een reeks van maatschappelijke activiteiten een bepaalde persoon met naam en toenaam (en andere antecedenten) geregistreerd is, lijkt me gewenst en noodzakelijk. Deze persoon treedt op als initiator en als coördinator. Zij bewaakt het doel van het initiatief en organiseert het werk van vrijwilligers en eventueel betaalde krachten. Er zijn geen vaste vergaderingen. Bepaalde taken kunnen door meerdere betrokkenen in samenwerking uitgevoerd worden. Dan is een tijdelijke overlegsituatie vereist.

Zo'n overleg mag natuurlijk zich niet ontwikkelen tot zogenaamde zelfsturende teams. Betrokkenen die eenzelfde taak verrichten kunnen elkaar vinden voor onderlinge hulp, scholing en professionalisering. De initiator-coördinator is de spil van de lerende organisatie. Hij is verplicht om elk jaar in februari een inhoudelijk, financieel en sociaal verslag te publiceren voor de daadwerkelijk betrokkenen. Serieuze klachten worden besproken in drietallen: de klager, de medewerker en de *initiator – coördinator*. Indien deze persoon niet goed functioneert is er geen overleg nodig over een vertrekregeling, maar hij neemt uit zichzelf ontslag omdat de vrijwilligers niet meer namens hem komen opdraven.

Ad Maas

Bruggerhuizen 2

LEENDE